

Avdelningen för utbildning och arbetsmarknad
Mia Hemmestad

Hälso- och sjukvård till vissa personer med korta uppehållstillstånd

Sammanfattning

Den som får uppehållstillstånd under ett år med stöd av 5 kap. 11 § utlänningslagen (praktiska verkställighetshinder) omfattas inte av 2013 års lag¹ för ”papperslösa”, är inte bosatt i HSL:s² mening (om man inte folkbokförs) och är inte heller direkt asylsökande enligt 2008 års lag³.

Den rättsliga utgångspunkten är att dessa personer får vård på samma villkor som tredjelandsmedborgare som är i Sverige som turister, dvs. de har rätt till omedelbar (akut) vård om de vistas i landstinget och får en faktura på vårdkostnaden om de inte betalar vid vårdtillfället. Denna lösning framstår inte som särskilt rimlig, inte minst när det är fråga om barn som är här utan en vårdnadshavare. SKL bedömer dock att det är den mest riktiga lösningen rent rättsligt.

En något mer tveksam lösning ur ett juridiskt perspektiv är att jämställa denna grupp med asylsökande. Eftersom lösningen är rättsligt tveksam kommer landstingen/regionerna sannolikt inte att ha rätt till ersättning för vårdkostnader.

I vilken omfattning dessa människor ska få subventionerad vård får varje landsting/region ta ställning till, utifrån de juridiska, politiska och andra hänsynstaganden som finns. Förhoppningen är att denna PM kan ge vägledning inför ett sådant ställningstagande.

Omfattningen av uppehållstillstånd under ett år med stöd av 5 kap. 11 § utlänningslagen är, utifrån tillgänglig statistik, begränsad och det finns anledning att tro att dessa tillstånd kommer att minska ännu mer framöver.

---

¹ Lagen (2013:407) om hälso- och sjukvård till vissa utlänningar som vistas i Sverige utan nödvändiga tillstånd

² Hälso- och sjukvårdslagen (2017:30)

³ Lagen (2008:344) om hälso- och sjukvård åt asylsökande m.fl.

Bakgrund

SKL har fått många frågor om vad som gäller i fråga om rätt till hälso- och sjukvård för vissa personer med korta uppehållstillstånd (under ett år) samt om landstingen och regionerna har rätt till statlig ersättning för vårdkostnaderna.

Det är viktigt att skilja på den enskildes rätt till vård utifrån de regelverk som finns och möjligheten att få statlig ersättning för vårdkostnader. Rätten till hälso- och sjukvård regleras i lag, medan frågor om statlig ersättning har tagits in i förordningar. Tanken är att dessa regelverk ska stämma överens, dvs. om den enskilde har rätt till vård ska landstingen och regionerna få ersättning. Dessvärre är inte alltid regelverken helt harmoniserade.

Upphållstillstånd under ett år enligt 5 kap. 11 § utlänningslagen

Det förekommer, framförallt sedan hösten 2016, att asylsökande får uppehållstillstånd enligt 5 kap. 11 § utlänningslagen pga. tillfälliga, praktiska verkställighetshinder. Det kan gälla ensamkommande barn som inte kan återvända till sitt hemland pga. att det saknas ett ordnat mottagande.⁴ Verkställighetshindret ses som tillfälligt eftersom kravet på ordnat mottagande bortfaller när den unge blir vuxen, dvs. fyller 18 år. Upphållstillstånd kan då ges fram till 18-årsdagen. I vissa fall är tillståndet kortare än ett år. Innan den s.k. begränsningslagen⁵ började gälla fick dessa ungdomar och i princip alla andra personer som är i behov av skydd i Sverige permanenta uppehållstillstånd.

Det finns även andra grupper som kan få uppehållstillstånd som är kortare än ett år efter att begränsningslagen började att gälla. Exempelvis kan vissa anhöriga till skyddsbehövande få kortare uppehållstillstånd, vilket beror på att denna grupp inte kan få ett längre uppehållstillstånd än vad som är kvar av anknytningspersonens (t.ex. make/maka) tillstånd.⁶

Den enskildes rätt till hälso- och sjukvård

Olika faktorer styr rätten till subventionerad hälso- och sjukvård

I vilken omfattning ett landsting eller en kommun ska erbjuda hälso- och sjukvård och tandvård och på vilka villkor – inklusive eventuell subvention – styrs av vilken personkrets den vårdbehövande tillhör. I Sverige erbjuds inom ramen för den offentligt finansierade vården fullständig vård, nödvändig vård, vård som inte kan anstå och omedelbar (akut) vård.

---

⁴ Se Migrationsverkets rättsliga ställningstagande angående praktiska verkställighetshinder, SR 25/2016.

⁵ Lag (2016:752) om tillfälliga begränsningar av möjligheten att få uppehållstillstånd i Sverige

⁶ 8 § begränsningslagen

En tredjelandsmedborgares rätt till hälso- och sjukvård samt landstingens och regionernas möjlighet att få statlig ersättning för sådana vårdkostnader kan bero på olika faktorer, såsom

- om personen har ett uppehållstillstånd,
- hur långt uppehållstillståndet är, samt
- uppehållstillståndets grund (bestämmelse i utlänningslagen).

För rätt till god vård krävs en folkbokföring

Landstinget ska erbjuda god vård till den som är bosatt i landstinget.⁷ Det innebär en rätt till fullständig vård mot viss patientavgift (subventionerad vård). För att anses som bosatt i landstinget ska man vara folkbokförd, då ges också ett personnummer. En person med uppehållstillstånd ska folkbokföras om hen kan antas komma att regelmässigt tillbringa sin dygnsvila i landet under minst ett år.⁸ Det krävs alltså som regel ett uppehållstillstånd som är minst 12 månader långt, även om undantag finns. För den som blir folkbokförd spelar det i princip ingen roll vilken grund man har fått uppehållstillståndet på, man har ändå rätt till fullständig vård.

De barn och vuxna som får kortare uppehållstillstånd än ett år riskerar att inte få en folkbokföring i Sverige och blir inte bosatta i landstinget i HSL:s mening. De har då inte rätt till fullständig vård.

Rätt till omedelbar vård för alla som vistas i landstinget

Alla som vistas inom landstinget utan att vara bosatta har rätt till omedelbar hälso- och sjukvård.⁹ Den som får ett kort uppehållstillstånd och inte folkbokförs har alltså rätt till sådan vård. Vården är dock inte subventionerad, utan den vårdsökande får själv betala kostnaden för hälso- och sjukvården. Ingen får dock nekas omedelbar vård pga. bristande betalningsförmåga.

För vissa grupper finns särskilda regler om rätt till subventionerad vård

Det finns särskilda regler om rätt till subventionerad hälso- och sjukvård till vissa grupper. Genom 2008 års lag har man reglerat asylsökandes och vissa andra gruppers rätt till viss hälso- och sjukvård. En vuxen asylsökande har rätt till vård som inte kan anstå. Asylsökande barn har rätt till samma vård som den som är bosatt i landstinget.¹⁰

Även den som vistas i landet illegalt har rätt till viss subventionerad sjukvård genom 2013 års lag. De som omfattas av denna lag har samma rätt till subventionerad vård som asylsökande.

---

⁷ 8 kap. 1 § HSL

⁸ 3 § folkbokföringslagen (1991:481)

⁹ 8 kap. 4 § HSL

¹⁰ Se 5 § i 2008 års lag

Den som får uppehållstillstånd under ett år är inte att se som en asylsökande

För att ha rätt till subventionerad vård enligt 2008 års lag måste man omfattas av ”personkretsen” i lagen. Lagen gäller t.ex. den som ansökt om uppehållstillstånd i Sverige som flykting eller annan skyddsbehövande, dvs. asylsökande.¹¹

En person som fått ett uppehållstillstånd under ett år har möjligen varit asylsökande. När uppehållstillstånd väl ges upphör personen dock normalt att ses som asylsökande.

En person som får uppehållstillstånd under ett år kan därför inte direkt ses som en person som ansökt om uppehållstillstånd pga. skyddsbehov och därför ha rätt till viss subventionerad vård enligt 2008 års lag.

Se dock nedan under ”En rimligare tolkning?” angående att det ändå kan argumenteras för att vård kan ges på samma villkor som asylsökande.

Den som får uppehållstillstånd under ett år pga. praktiska verkställighetshinder kan inte jämföras med vissa andra som får korta uppehållstillstånd

Vård enligt 2008 års lag ges också till den som vistas här med stöd av ett tidsbegränsat uppehållstillstånd enligt 5 kap. 15 eller 15 d §§ utlänningslagen. Genom denna regel har alltså lagstiftaren bestämt att vissa personer med korta uppehållstillstånd ska få subventionerad vård på samma villkor som asylsökande.

Bestämmelserna i 5 kap. 15 och 15 d §§ gäller uppehållstillstånd till t.ex. ett vittne eller en målsägande (brottsoffer) i samband med en förundersökning eller rättegång. Det är alltså en speciell grupp som avses.

De som får uppehållstillstånd enligt 5 kap. 11 § utlänningslagen får tillståndet på en annan grund, att det finns tillfälliga, praktiska verkställighetshinder. Att få ett tidsbegränsat uppehållstillstånd enligt 5 kap. 15 eller 15 d § utlänningslagen är alltså inte samma sak som att få ett tidsbegränsat tillstånd enligt 5 kap. 11 § samma lag. Även om båda uppehållstillstånden är tidsbegränsade grundas de i olika bestämmelser.

Den som får ett tidsbegränsat uppehållstillstånd enligt 5 kap. 11 § utlänningslagen kan alltså inte jämföras med en person som fått uppehållstillstånd enligt 5 kap. 15 och 15 d §§ utlänningslagen som har rätt till viss subventionerad vård enligt 2008 års lag.

Den som får uppehållstillstånd under ett år kan inte ses som en ”papperslös”

Papperslösa personer har rätt till viss subventionerad hälso- och sjukvård enligt 2013 års lag. Med papperslös menas utlänningar som vistas i Sverige utan stöd av myndighetsbeslut eller författning.¹²

---

¹¹ Se 4 § i 2008 års lag

¹² 5 § i 2013 års lag

En person som fått ett tidsbegränsat uppehållstillstånd vistas i landet med stöd av ett tillstånd som är beviljat av staten. En person med ett kortare uppehållstillstånd än ett år är alltså inte att se som en ”papperslös” utifrån definitionen i lagen. Någon rätt till subventionerad hälso- och sjukvård med stöd av 2013 års lag finns därför inte.

Vad gäller om man inte är bosatt och inte heller omfattas av 2008 års lag respektive 2013 års lag?

För den som inte är bosatt i landstinget (i HSL:s mening) och inte heller omfattas av några andra regelverk kring rätt till subventionerad vård gäller som utgångspunkt att personen inte har rätt till någon vård, undantaget omedelbar (akut) vård. Vården är inte subventionerad.

Den som får uppehållstillstånd under ett år med stöd av 5 kap. 11 § utlänningslagen är därför, rent rättsligt, att jämföra med andra tredjelandsmedborgare som är i Sverige som turister.

Vem ska fakturan ställas till?

Eftersom en del av dem som får uppehållstillstånd under ett år enligt 5 kap. 11 § utlänningslagen är barn uppstår frågan vem fakturan för vårdkostnaderna ska ställas till.

Avgifter för hälso- och sjukvård tas ut av patientens förmyndare om patienten är under 18 år när vården ges. Avgiften får tas ut av den underårige om det finns särskilda skäl.¹³

En god man är inte att jämställa med förmyndare och kan därför inte bli betalningsansvarig för vårdkostnaderna. En annan sak är att den gode mannen bl.a. har ett ansvar att sköta ekonomin och därmed kan komma att få tillsänt en faktura (ställd till barnet). Inte heller kommunen är att jämställa med förmyndare. Kommunen har inte rätt till någon ersättning för den som inte folkbokförs, varken schablonen för mottagande som avser skola m.m. eller placeringskostnader. Kommunen har dock ändå det yttersta ansvaret enligt socialtjänstlagen.

En särskilt förordnad vårdnadshavare blir i de allra flesta fall inte aktuellt för denna grupp barn, på grund av den långa handläggningstiden vid nämnd/domstol och att barnet inom kort fyller 18 år.

Såsom SKL ser det återstår då att ställa fakturan till personen i fråga, även om det kan vara fråga om ett barn.

---

¹³ 17 kap. 5 § HSL

Inte rimligt att den med uppehållstillstånd har sämre rättigheter än papperslösa

SKL anser att det är orimligt att vissa personer som får ett uppehållstillstånd i Sverige i princip får sämre rättigheter än dem som vistas i landet utan giltigt tillstånd. Landstingen och regionerna riskerar att ställas inför svåra etiska dilemman. Situationen framstår som särskilt orimlig när det är fråga om barn, vilket är fallet med flera av dem som får kortare uppehållstillstånd än ett år pga. praktiska verkställighetshinder.

En rimligare tolkning?

SKL:s tolkning av regelverket är – enligt vad som anges ovan – att den som får uppehållstillstånd med stöd av 5 kap. 11 § utlänningslagen som är för kort för folkbokföring inte har rätt till subventionerad vård. Någon rätt till annan vård än omedelbar (akut) sådan finns inte.

En något mer tveksam juridisk tolkning är att jämställa denna grupp med ”personkretsen” som har rätt till subventionerad vård enligt 2008 års lag, dvs. asylsökande m.fl. En sådan tolkning känns mer rimlig ur individperspektivet och stämmer överens med de åtaganden som följer av bl.a. barnkonventionen, men det är tveksamt om det finns rättsligt stöd i de svenska lagar som reglerar rätten till vård.

Vad som skulle kunna tala för en sådan tolkning, utöver t.ex. barnkonventionen, är att lagstiftaren har tänkt sig att den med ett kort uppehållstillstånd och tillfällig vistelse ska få vård på samma villkor som asylsökande (den som får tillstånd enligt 5 kap. 15 och 15 d §§ utlänningslagen). Troligen har uppehållstillstånd enligt 5 kap. 11 § utlänningslagen inte existerat eller varit mycket sällsynt när 2008 års lag skrevs, varför denna paragraf inte nämndes vare sig i förarbeten eller i lagtext.

2008 års lag omfattar dessutom den som ansökt om uppehållstillstånd pga. skydd. Den som får uppehållstillstånd enligt 5 kap. 11 § utlänningslagen har som regel ansökt om uppehållstillstånd pga. skydd. Det kan möjligen föras ett juridiskt resonemang om att personen fortfarande är att anse som en som ”ansökt om uppehållstillstånd pga. skydd” även efter beviljat uppehållstillstånd. Detta eftersom hen inte omfattas av något annat regelverk (eller personkrets) som ger en rätt till subventionerad vård. Lagstiftarens tanke kan knappast varit att en asylsökandes rätt till hälso- och sjukvård försämras när hen får uppehållstillstånd, jämfört med vad hen haft under asyltiden.

Det som måste betonas är att landstingen och regionerna sannolikt inte har rätt till någon ersättning för hälso- och sjukvård efter att uppehållstillstånd beviljats för den som fått uppehållstillstånd under ett år med stöd av 5 kap. 11 § utlänningslagen.¹⁴ Mer om detta nedan under ”Landstingens och regionernas möjlighet att få ersättning”.

---

¹⁴ Se 4 § förordningen (1996:1357) om statlig ersättning för hälso- och sjukvård till asylsökande

Hur ska landstingen och regionerna kunna identifiera gruppen?

SKL har förståelse för att det kan uppstå en del praktiska problem kopplat till alla de olika varianter av uppehållstillstånd som finns. Den som får uppehållstillstånd under ett år och inte blir folkbokförd kommer inte att finnas registrerad i folkbokföringsregistret (SPAR).

Personen kommer inte heller att ha kvar sitt LMA-kort efter att hen fått uppehållstillstånd, men ska ha fått ett skriftligt beslut om uppehållstillstånd av vilket det framgår vilka grunder tillståndet beviljats på och hur länge det gäller.

Vad gäller när uppehållstillståndet går ut?

Om uppehållstillståndet går ut i tid och den enskilde inte ansöker om ett nytt tillstånd är personen att se som ”papperslös”. Söker den enskilde förlängt uppehållstillstånd pga. skyddsbehov blir personen asylsökande och ska då få vård enligt 2008 års lag. Detta förutsätter att personen inte är folkbokförd.

Landstingens och regionernas möjlighet att få statlig ersättning

Statlig ersättning regleras i förordningar

Möjligheten att få statlig ersättning för kostnader för hälso- och sjukvård till asylsökande och vissa personer som får uppehållstillstånd regleras i olika förordningar. I 1996 års förordning¹⁵ regleras möjligheten att få statlig ersättning för vårdkostnader gällande asylsökande.

I 2017 års förordning¹⁶ finns regler om landstingens och regionernas rätt till ersättning för vissa personer med korta uppehållstillstånd. Landsting och regioner kan också ha rätt till viss ersättning för personer som får uppehållstillstånd enligt regler i 2010 års förordning.¹⁷

1996 års förordning omfattar asylsökande

För rätt till ersättning enligt 1996 års förordning krävs i princip att vården rör en utlänning som har ansökt om uppehållstillstånd pga. skydd enligt lagen (1994:137) om mottagande av asylsökande m.fl., LMA, dvs. är en asylsökande.¹⁸ I 1996 års förordning finns det alltså en hänvisning till LMA, till skillnad från 2008 års lag (som reglerar rätten till hälso- och sjukvård).

LMA innehåller ganska tydliga bestämmelser om att man inte längre är en sådan utlänning som har ansökt om uppehållstillstånd pga. skydd när man väl får ett uppehålls-

---

¹⁵ Förordning (1996:1357) om statlig ersättning för hälso- och sjukvård till asylsökande

¹⁶ Förordning (2017:193) om statlig ersättning för asylsökande m.fl.

¹⁷ Förordning (2010:1122) om statlig ersättning för insatser för vissa utlänningar

¹⁸ Se 2 § första stycket i 1996 års förordning som hänvisar till 1 § första stycket lagen (1994:137) om mottagande av asylsökande m.fl.

tillstånd. Det är därför svårt att argumentera för att rätt till ersättning skulle finnas efter uppehållstillståndet. Undantaget är om personen vistas på anläggningsboende, då kan det finnas en rätt till ersättning även efter uppehållstillstånd. Likaså finns det rätt till ersättning en månad efter uppehållstillstånd för personer som bor i eget boende.

Det saknas vägledande avgöranden kring frågan så det skulle möjligen kunna föras ett resonemang i domstol om att personer som får korta uppehållstillstånd och inte folkbokförs fortsätter att omfattas av LMA. Det är dock mycket tveksamt om ett sådant resonemang håller juridiskt, även om det är rimligt att landsting och regioner får ersättning.

2017 års förordning gäller inte den som får uppehållstillstånd enligt 5 kap. 11 § utlänningslagen

Det finns, enligt 16 och 17 §§ i 2017 års förordning, en rätt till ersättning för vårdkostnader för personer som fått uppehållstillstånd enligt 5 kap. 9 § respektive 5 kap. 15 § utlänningslagen. Personer som får uppehållstillstånd pga. verkställighetshinder enligt 5 kap. 11 § utlänningslagen är dock en annan grupp.

Bestämmelserna i 16 och 17 §§ pekar alltså tydligt ut vissa personer med korta uppehållstillstånd. Det finns inte, enligt SKL, något utrymme för att tolka in andra grupper med korta uppehållstillstånd i dessa bestämmelser annat än de som är angivna.

2010 års förordning gäller den som fått uppehållstillstånd och kan folkbokföras

För att landsting och regioner överhuvudtaget ska ha rätt till statlig ersättning enligt 2010 års förordning krävs att personen fått ett uppehållstillstånd som är tillräckligt långt för att folkbokföras.¹⁹ Det förekommer dock att personer som fått ett uppehållstillstånd än 5 kap. 11 § utlänningslagen som är kortare än ett år folkbokförs. Landsting och regioner har då rätt till ersättning för kostnader som anges i denna förordning.²⁰

Före den 1 mars 2017 fanns ingen rätt till ersättning överhuvudtaget för den som fick ett uppehållstillstånd med stöd av 5 kap. 11 § utlänningslagen – oavsett om det var kortare eller längre än ett år. Efter påtryckningar från bl.a. SKL och myndigheter beslutade dock regeringen att föra in bestämmelser om rätt till statlig ersättning i 2010 års förordning. SKL påtalade redan under hösten 2016 att det förekom uppehållstillstånd under ett år, men regeringen valde att inte ändra reglerna om rätt till ersättning gällande den gruppen.

---

¹⁹ 5 § i 2010 års förordning

²⁰ Se 33-36 §§ i 2010 års förordning

Ingen rätt till statlig ersättning för denna grupp

Såvitt SKL tolkar regelverken kring statlig ersättning har alltså landstingen och regionerna inte någon rätt till ersättning för vårdkostnader kopplat till denna grupp. Inte heller kommunen har någon sådan rätt till ersättning, som nämns ovan.

Något om framtiden

Statistik från Migrationsverket

Den statistik som SKL mottagit från Migrationsverket angående antalet beviljade uppehållstillstånd enligt 5 kap. 11 § utlänningslagen som understiger ett år mellan januari och april 2017 visar att det är fråga om ett litet antal tillstånd.

Antalet korta tillstånd pga. verkställighetshinder kommer troligen att minska

Det finns skäl att tro att uppehållstillstånd under ett år med stöd av 5 kap. 11 § utlänningslagen kommer att minska ytterligare framöver.

Migrationsöverdomstolen har i mars 2017 meddelat en dom som innebär att fler ensamkommande barn från Afghanistan kommer att få uppehållstillstånd som skyddsbehövande.²¹ Skyddsbehövande får uppehållstillstånd som är minst 13 månader långa.²²

En annan viktig förändring är de nya regler om uppehållstillstånd för gymnasiestudier som gäller från den 1 juni 2017.²³ Enligt dessa regler ska barn och unga som studerar i gymnasieskola²⁴ ha möjlighet att få ett längre uppehållstillstånd. De barn som annars skulle få ett kortare uppehållstillstånd enligt 5 kap. 11 § utlänningslagen kan, med stöd av dessa regler, få ett tillstånd som är 13 månader eller 4 år långt.²⁵

SKL fortsätter att bevaka frågan

SKL har sedan hösten 2016 vid flera tillfällen påtalat för regeringen att det är orimligt att kommuner, landsting och regioner saknar en rätt till ersättning för vissa personer med uppehållstillstånd.²⁶

SKL har också vid flera tillfällen lyft att regelverken måste ändras så att alla personer som får uppehållstillstånd till Sverige ska ha vissa basala rättigheter. Att personer som får uppehållstillstånd under ett år ska ha rätt till hälso- och sjukvård finns med som en

---

²¹ MIG 2017:6

²² Se 5 § begränsningslagen

²³ Se prop. 2016/17:133

²⁴ Det gäller både introduktionsprogram och nationella program

²⁵ Se bl.a. 16 b och 16 c §§ begränsningslagen

²⁶ Se SKL:s hemställan om ändring av förordningar angående statlig ersättning för mottagande av och insatser för vissa nyanlända, den 2 november 2016, https://skl.se/download/18.5c70c374158e40536294c335/1482162665649/16-05984-1+Hemst%C3%A4llan+om+%C3%A4ndring+i+ers%C3%A4ttningsf%C3%B6rordningen+45364_1_1.pdf

punkt i SKL:s agenda för integration.²⁷ SKL kommer att fortsätta bevaka frågan och omfattningen av sådana kortare uppehållstillstånd framöver.

Varje landsting och region får besluta i frågan om vård

Eftersom rättsläget är otillfredsställande kan SKL inte lämna några direkta rekommendationer i hur landstingen/regionerna bör agera kring denna grupp. Varje landsting/region har därför att besluta i vilken omfattning dessa personer ska ha rätt till subventionerad vård utifrån de juridiska, politiska och andra hänsynstaganden som finns. Förhoppningen är att denna PM kan ge vägledning inför ett sådant beslut.

Kontaktpersoner

Mia Hemmestad

Arbetsmarknadssektionen (integration)

08-452 78 49

mia.hemmestad@skl.se

Olle Olsson

Avdelningen för vård och omsorg

08-452 79 46

olle.olsson@skl.se

Anna Åberg

Avdelningen för juridik

08-452 73 53

anna.aberg@skl.se

---

²⁷ Se <http://webbutik.skl.se/bilder/artiklar/pdf/7585-467-0.pdf?issuusl=ignore>, s. 9